

LÍDIA BORRÀS: DEL PLE AL BUIT COM A SUBJECTE

PAU LLACUNA I ORTÍNEZ

Yang: creatiu / racional / assertiu
Ying: receptiu / intuïtiu / flexible / amable
Imperfecte / asimètria / imaginació

*«La veritable bellesa, només pot descobrir-la
aquell qui mentalment completa l'incomplet».¹*

El dia que vaig veure les pintures en paper d'arròs de Lídia Borràs —un dia a la tarda, quasi per casualitat— i també la vaig conèixer en persona, em vaig veure immers en fenomen coherent: el personatge i l'obra formaven un tot.

El que estava veient, aquelles pinzellades irrepetibles sense possibilitat de correcció, els jocs de matisacions i les zones en blanc tan expressives com la mateixa pintura, em van seduir, em van transportar immediatament a un llibre que tinc de capçalera: *El llibre del te*.

Com a conseqüència de la trobada i de l'obra que ens va ensenyar la Lídia, vaig tornar a agafar *El llibre del te*. En vaig fer una relectura de cap i de nou. De totes les vegades que he llegit aquest llibre, crec que aquesta ha estat una de les que més n'he gaudit.

El Tao,² és a dir, el camí, té tres, o es fonamenta en tres, idees filosòfiques: la complementarietat,

l'harmonia i el canvi continu.³ Potser intentar aplicar aquests tres conceptes a l'obra de la Lídia pot resultar pedant per la meua part, però si la mirem en conjunt, i si tenim l'oportunitat de veure-la diacrònicament, veurem que tot plegat és coherent.

La primera obra que vam conèixer, la primera exposició en solitari de la Lídia,⁴ eren un seguit de mocadors de seda, amb unes flors extraordinàries. Són uns quadres plens de llum i de color.

La Lídia omple tot l'espai, capta la nostra atenció amb uns conjunts on les formes se superposen, on els colors es difuminen els uns amb els altres, passant d'una forma a l'altra amb continuïtat i respecte. La Lídia escampa colors sobre la seda, harmonitza uns tons; després ressegueix aquells colors sense forma per concretar-los en una explosió de naturalesa. No és aquella o aquella altra flor, són les flors que, en la realitat de la Lídia, ha volgut crear. Hi ha complementarietat, hi ha harmonia, hi ha canvi continu, hi ha Tao.

1. Okakura Kakuzo, «El llibre del te», Barcelona: Altafulla, 1980, p. 36.

2. Tao vol dir camí. El taoisme, junt amb el confucianisme i el budisme, són les tres grans doctrines filosòfiques i religioses de la Xina i l'única originària d'aquell país (Lao Tse, *Tao Te*, Barcelona: Editorial Océano, 2006, p. 9).

3. «Lou Marinoff: El Taoísmo milenario es más necesario que nunca», *La Vanguardia*, 2-11-2011.

4. 2006, «Les flors, en la seda i en els llibres», Biblioteca Central d'Igualada.

En aquesta primera etapa ho tenim tot ple: el que veiem és allà. És eufòrica, salvatge. Les flors representades han crescut en una explosió de creativitat. L'home, l'espectador, ho complementa amb els sentiments, records, vivències.

«UNA OBRA MESTRA ÉS UNA SIMFONIA COMBINADA AMB ELS NOSTRES SENTIMENTS MÉS REFINATS».⁵

La segona col·lecció que tenim es titula «Unes altres flors».⁶ En el conjunt de peces que ens presenta hi ha un gran salt. La polifonia de colors que havíem trobat fins ara ha desaparegut. El vermell, el negre, el blanc i alguna vegada el blau són la varietat cromàtica que trobem. La naturalesa hi continua sent l'eix temàtic, però no és una naturalesa silvestre i esbojarrada com en l'etapa anterior, amb

colors difuminats que s'entrellaçaven. Són arbres i flors delimitats amb formes molt marcades. És una naturalesa en la qual s'insinua la mà de l'home: la flor és allí perquè algú creu que hi ha de ser. En aquesta etapa trobem per primera vegada rams de flors, uns rams asimètrics. Comencem, doncs, a trobar la asimetria. Les flors, les formes estan amb harmonia, canvien contínuament d'un quadre a l'altre, es complementen entre elles: estem en el Tao.

«L'ÚNICA FLOR QUE TÉ ALES, ÉS LA PAPALLONA».⁷

«Els arbres en blanc i negre» és la tercera col·lecció.⁸ La Lúcia hi fa un pas més, i ens sorprèn! La gama cromàtica queda centrada en dos colors, el blanc i el negre. El tema són els arbres, el bosc, els boscos a l'hivern.

5. O. Kakuzo, obra citada, p. 52.

6. 2010, «Unes altres flors», Sala Municipal d'Exposicions, Igualada.

7. O. Kakuzo, obra citada, p. 64.

8. 2012, «Arbres en blanc i negre», Sala Municipal d'Exposicions, Igualada.

«A primera vista hom diria que són morts, però no. Més aviat donen una imatge d'intemporalitat, d'estar a l'espera, en repòs, fins que es desvetllin a la primavera. Mentrestant, podem gaudir d'aquest silenci que desprenen».⁹ Aquest text de M. Teresa Miret ens marca, a la meua manera d'entendre, els conceptes claus d'aquesta etapa: la atemporalitat, el repòs i el silenci. Conceptes que deixen traslluir ja clarament l'assumpció de conceptes orientals, fruit segurament de les pràctiques cal·ligràfiques xineses que duu a terme.

Al costat d'aquests conceptes hem d'afegir la desaparició que ja hem esmentat dels colors. La gama cromàtica queda reduïda, mentre que la temàtica i la composició són variacions molt més definides: els arbres en el bosc.

L'espectador és actiu, la composició té perspectiva, horitzó. L'espectador hi és dins. El Tao,

aquesta vegada, l'aporta l'espectador amb la seva mirada i el seu sentiment. L'harmonia de la composició es complementària al canvi de punt de vista. És una pintura tranquil·la, potser un pas intermedi, un estadi de la naturalesa que passarà i la flor tornarà.

«NO OBLIDEM QUE L'ART NO TÉ PREU SINÓ EN LA MESURA QUE PARLA EL NOSTRE COR».¹⁰

Amb tot aquest recorregut arribem a les cal·ligrafies i les pintures. Poc puc afegir al que diu la seva mestra, Tere Vila Mata, en l'article que li dedica en aquesta mateixa revista.

La Lídia aconsegueix una vegada més emocionar amb la subtileza. És el clar exponent del menys és més. La composició és un tot. La imatge i el blanc. El ying que es complementa amb el

9. Text extret de la invitació de l'exposició, fet per M. Teresa Miret i Solé.

10. O. Kakuzo, obra citada, p. 56.

yang. L'espai no pintat té tanta importància com la imatge creada. El buit és subjecte.

De l'arbre amb letargia surt la flor. La Lídia fixa la mirada en una part concreta de la flor, un detall sensible. La Lídia ens ofereix poder acabar tota la planta, no som espectadors, sinó actors.

El Tao és total en aquestes obres, l'harmonia, la complementarietat i el canvi continu. Completament l'incomplet, fem volar la papallona, parlem amb el nostre cor en una simfonia combinada dels nostres sentiments més refinats.

LA HISTÒRIA DE RIKIU¹¹

«Rikiu mirava al seu fill Xoan, que escombrava i regava l'avinguda, el roji.¹² “Encara no és prou net”, va dir Rikiu, quan Xoan hagué acabat la

11. Rikiu: el més gran dels mestres del te. Se'l coneix també amb el nom de Senno-Soyeki. Crea la cambra del te isolada de les altres construccions de la casa. És ell qui, al segle XVI, va instituir les formalitats de la cerimònia del te i les va dur a llur suprem grau de perfecció. O. Kakuzo, obra citada, p. 28.

12. Roji: l'avinguda que travessa el jardí i mena del porxo a la cambra de te, simbolitza el primer estadi de la meditació, el pas a l'autoil·luminació. O. Kakuzo, obra citada, p. 31.

seva tasca. I li va ordenar recomençar-la. Després d'una hora de treball, el minyó va girar-se vers Rikiu: "Pare, li va dir, no hi ha res més a fer. He rentat tres cops les escales, he rentat les llanternes de pedra, he esbandit els arbres; la molsa i els líquens brillen amb un verd fresc; i sobre la terra no hi he deixat ni un bri ni una fulla." "Folla criatura, rondinà el mestre, no és així com cal escombrar una avinguda", i Rikiu baixà al jardí, i escampà pertot fulles d'or i de porpra, brins del mantell de brocat de la tardor! Allò que Rikiu demanava no era sols pulcritud, sinó, a més a més, bellesa i naturalitat».

PAU LLACUNA ORTÍNEZ (Igualada, 1952). Llicenciat en Història de l'Art i gestor cultural, és el director executiu de Fira Tàrraga i el tresorer de la Coordinadora de Ferias de Artes Escénicas del Estado Easoñol (COFAE). És autor de diverses obres sobre el patrimoni igualadí.